

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Racjonalność planetarna jako narzędzie realizacji zrównoważonego rozwoju

Konrad Prandeki

Białystok 4-6 grudnia 2013

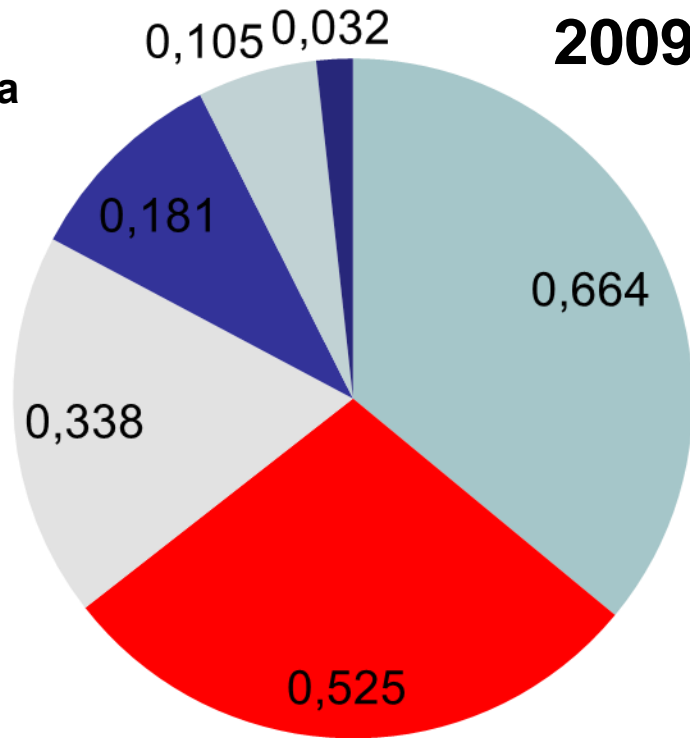
Wyszczególnienie	Rok				
	2000	2010	2030	2050	2100
Świat	6 127 700	7 162 119	8 083 413	9 550 945	10 853 849
Obszary rozwinięte	1 193 355	1 240 935	1 293 905	1 303 110	1 284 035
Obszary rozwijające się	4 934 346	5 675 249	7 131 033	8 247 835	9 569 814
Afryka	808 304	1 031 084	1 634 366	2 393 175	4 184 577
Ameryka Południowa	348 246	394 021	467 738	505 086	467 484
Ameryka Północna	315 417	346 501	403 373	446 201	513 065
Ameryka Łacińska i Karaiby	526 278	596 191	716 671	781 566	736 228
Australia i Nowa Zelandia	23 117	26 773	33 544	39 513	47 684
Azja	3 717 372	4 165 440	4 886 846	5 164 061	4 711 514
Europa	729 105	740 308	736 364	709 067	638 816

Struktura wytwarzania światowego PKB w 2011 r. i prognoza na 2060 r. (w %)

Rok	Wyszczególnienie						
	Chiny	Indie	USA	Japonia	Strefa euro	Inne OECD	Spoza OECD
2011	17	6	23	7	17	18	12
2060	28	18	16	3	9	14	12

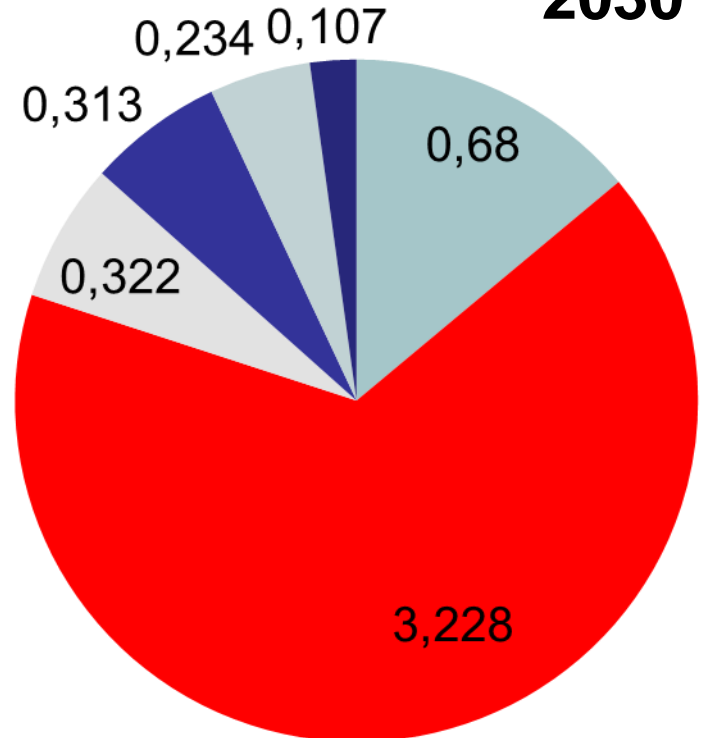
Źródło: OECD (2012), *Looking to 2060: A Global Vision of Long-Term Growth*, OECD Economics Department Policy Notes, No. 15 November 2012.

Klasa
średnia

- Europa
- Azja-Pacyfik
- Ameryka Północna
- Ameryka Południowa i Środkowa
- Bliski Wschód i Afryka Północna
- Afryka Subsaharyjska

2030

- Europa
- Azja-Pacyfik
- Ameryka Północna
- Ameryka Południowa i Środkowa
- Bliski Wschód i Afryka Północna
- Afryka Subsaharyjska

Racjonalność

- racjonalność rzeczowa oznacza dobór środków do realizacji celu odpowiadający prawdziwej, obiektywnie postrzeganej sytuacji,
 - racjonalność metodologiczna jest rozumiana jako działanie adekwatne do celu z punktu widzenia podejmującego decyzję, zgodną z jego stanem posiadanej wiedzy.
 - Kotarbiński, T. (1955). *Traktat o dobrej robocie*. Łódź: Łódzkie Towarzystwo Naukowe.
-
- Najczęściej za miarę racjonalności uznaje się efektywność definiowaną w sposób ilościowy, czyli w wyniku działania powinno nastąpić maksymalizowanie korzyści lub minimalizacja kosztów.

Racjonalność – neoklasyczny punkt widzenia

- ludzie zachowują się w sposób ekonomicznie racjonalny,
- istnieje nieograniczony dostęp do informacji,
- występuje koordynacja indywidualnych zachowań pod wpływem sił rynkowych.

Racjonalność to zjawisko

- nie oznaczające kompletnej lub symetrycznej informacji;
- nie oznaczające, że wszystkie jednostki muszą zachowywać się w sposób egoistyczny. Chociaż nacisk położony jest na zrozumienie indywidualnych preferencji, te teorie należy traktować jako próby wyjaśnienia działań zbiorowości, gdzie badanie indywidualnych działań jest metodą a nie aksjomatem;
- nie oznaczające oczekiwanej użyteczności. Obecnie za pomocą racjonalnych wyborów wyjaśnia się znacznie bardziej skomplikowane zagadnienia;
- nie oznaczające racjonalnych oczekiwań. W żadnym modelu nie ma założeń dotyczących posiadania prawidłowych przekonań.

Blume, L. E., & Easley, D. (2007). Rationality. w: *New Palgrave Dictionary of Economics*.

Racjonalność w kontekście zrównoważonego rozwoju

- Analizowana maksymalnie na poziomie społeczeństwa a nie globalnie, co powoduje nieracjonalność zachowań w skali świata.
- W przypadku ochrony środowiska i ekonomii dóbr publicznych interesariusze zazwyczaj kierują się instynktem, analogią lub emocjami, a nie racjonalnością.

Racjonalność planetarna

- *„zestaw cech i wzorców zachowań przynoszących trwanie egzystencji gatunku ludzkiego w istniejących i antycypowanych warunkach planetarnych, przy czym „trwanie egzystencji” jest rozwojem w dynamicznej równowadze biospołecznej, rozwojem umożliwiającym nabywanie nowych cech oraz umiejętności”*

Kłosiński, K. A. (2012). Racjonalność egzystencjalna ludzkości w XXI wieku. *Przegląd Filozoficzny - Nowa Seria*, (2 (82)), 271–278.

Bariery racjonalności planetarnej

- antropocentryczne vs. ekocentryczne podejście do problemów
- brak konkurencji
- niekompletność danych
- nadmierna ilość rozwiązań
- racjonalność a nieracjonalność
- funkcjonowanie tylko w krótkookresowej perspektywie

Wnioski

- O skuteczności wdrażania zrównoważonego rozwoju będą decydować rynki wschodzące, znajdujące się w najbardziej zaludnionych krajach świata (m.in. Chiny, Indie, Indonezja) oraz kraje konsumujące najwięcej zasobów (np. USA).
- Racjonalność na poziomie całej planety może być skutecznym narzędziem wdrażania zasad zrównoważonego. Wymaga to jednak stworzenia katalogu globalnych, uniwersalnych wartości.
- Stosowanie zasady racjonalności nie wymaga burzenia istniejących paradygmatów ekonomii, powinno więc być bardziej akceptowalne, niż idee ekonomii zrównoważonego rozwoju.

Dziękuję za uwagę!

kprand@interia.pl